

UutisKymi

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu nro 8

43. vuosikerta

9.8.1983

Höyryn juhlaa

Kiteen höyrylaiva-juhlien kunniavierraana oli Tasavallan Presidentti Mauno Koivisto, jota tässä tervehtii Kymiyhtiön hallituksen jäsen, johtaja Aatos Erkko. Juhlista ja Kymin vanhoista hinaajista enemmän s:lla 3.

Heinäpouta turpeen tuoja

Erityisen poutaisen heinäkuun ansiosta on Haukkasuo turvetuotannossa ylitetty 200 000 m³:n raja 25. heinäkuuta ja saavutettu asetettu tuotantotavoite. Poutaviikkoina nosto jatkuu...

PK 8:lla juhlat

PK 8:n, uuden hienopaperikoneen vihkiäiset pidetään 5. syyskuuta. Juhla vaikuttaa myös lehtemme seuraavan numeron ilmestymiseen: kerromme vihkiäistäpahtumista 7.9. ilmestyvässä lehdessä.

Juankosken kartonkitehtaan uusi hiomo rakenteilla

Juantehtaille rakennettavan uuden hioma- ja kuorimorakennuksen perustukset ovat valmiina ja rakennustyöt käynnissä. Uutta painehiomakoneita päästään asentamaan lokakuun puolivälissä ja rakennustyöt valmistuvat vuoden loppuun mennessä. Uuden hiomakoneen käynnistäminen vaatii runsaasti sähköä, niinpä Juantehtaille vedetään myös uusi 110 kV:n sähkölinja. Uusi hiomo ja kuorimo on tarkoitus saada tuotantoon vuoden 1984 maaliskuun alussa.

Rakennustilavuus 20 000 m³

Uuden hiomon ja kuorimon käsittävän rakennuksen tilavuus tulee olemaan noin 20 000 m³. Koska rakennukseen tulee vain yksi

hiomakone, on hiomon yhteyteen rakennettava 600 m³:n hiokevarasto kartonkitehtaan jatkuvan toiminnan turvaamiseksi. Hiomon kapasiteetti tulee olemaan 60 tonnia hioketta vuorokaudessa eli noin 21 000 tonnia vuodessa.

Hiomon kanssa samaan rakennukseen tulevalla kuorimolla voidaan puut kuoria entistä pitempinä, mikä alentaa raaka-ainekustannuksia. Kuorimon yhteyteen tulee myös kuoripuristin ja aikaisemmin hyödytön kuori voidaan vastaisuudessa myydä poltettavaksi.

Uuden hiomon ollessa tuotannossa päästään hiokkeen suhteen omavaraisuuteen, eli 1 000 tonnia hioketta vuodessa jää ostamatta. Uuden koneen tuottamalla hiokkeella pystytään myös korvaamaan vuosittain 3 000

tonnia sellua. Lisäksi uuden hiomon ja kuorimon käyttöönotto vähentää käyttö- ja kunnossapitokustannuksia.

Kun uusi hiomo keväällä on käytössä ja vanhat hiomakoneet purettu, asennetaan vanhoja koneita pyörittäneille turbiiniakseleille kolme sähkögeneraattoria, joista kaksi on teholtaan 700 hv ja yksi 1 000 hv. Generaattorit ja uusi sähkölinja tekevät sähkönhankinnan aikaisempaa halvemmaksi.

Uusi hiomo ja kuorimo tulevat eri puolelle uittoväylää kuin kartonkitehdas. Tämän vuoksi hiomon ja tehtaan välille pitää rakentaa yhdysputkisto, jota pitkin hioke pumpataan hiomolta tehtaalle. Kaikkiaan uusien investointien kustannusarvio on 42 miljoonaa markkaa.

Tehdaspalvelun päällikkö Kyösti Peltonen esittelee uuden kuorimon ja hiomon rakennustöitä. Vasemmalla näkyvän perustuksen päälle asennetaan elokuun puolivälissä 51 tonnia painava kuorimarumpu.

Uusi leikkuri käynnistyi arkkisalissa

Kuusanniemen arkkisaliin kesän aikana asennetulla uudella arkkileikkurilla leikattiin ensimmäiset tilaukset elokuun alussa. Leikkurin uusiminen oli välttämätöntä, koska vanhojen koneiden korjaaminen on kallista ja korjauksiin tarvittavat ajat ovat pitkiä, myös arkkien laatu heikkenee koneiden vanhetessa.

"Vanhat leikkurit ovat olleet käytössä yli 12 vuotta, tänä aikana on tekniikkakin mennyt eteenpäin, on pakko uusia ettei jäädä kilpailijoista jälkeen", toteaa käyttösinsööri Rainer Sundström.

Uusi Strecker-merkkinen leikkuri asennettiin vanhan uren leikkurin paikalle.

Vanha kone meni vaihdossa uuden laitteen toimittaneelle länsisaksalaiselle Strecker-yhtiölle. Uuden leikkurin kapasiteetti on 60 tonnia päivässä, kone lisää arkkisalin kokonaiskapasiteettia 25:llä tonnilla päivässä. Ennen uutta leikkuria arkkisalin vuorokausituotanto oli 240 tonnia, lisäystä tulee siis kymmenisen prosenttia.

Nyt käyttöön otetun leikkurin hinta on noin kolme miljoonaa markkaa. Hinnan ohella Streckerin valintaan vaikutti se, että aikaisemmin samanmerkkiset leikkurit ovat lähteneet hyvin käyntiin ja huolto on toiminut nopeasti. "Jos koneeseen on tullut vikaa, jota ei itse ole pystytty poistamaan, on

seuraavana päivänä tullut Länsi-Saksasta mies korjaamaan", kertoo Rainer Sundström.

Uudella leikkurilla voidaan leikata kaikkia pituuksia 45 cm:n ja 160 cm:n välillä, arkkien maksimileveys on 140 cm. Leikkuria ei hankittu mitään erityistä paperilaatua varten, vaan uudella koneella leikataan kaikkia niitä laatuja, joita Kymiyhtiö arkeina valmistaa.

Uudella leikkurilla työskentelee kaksi leikkaajaa vuoroa kohti eli neljä työntekijää päivässä. Koneen käyttöönotto ei muuttanut arkkisalin työntekijöiden määrää.

Rakennusten merkkivuosi

Tänä syksynä tulee kuluneeksi 50 vuotta kahden kuusankoskelaisen monumenttirakennuksen valmistumisesta. Kysymyksessä ovat Kymiyhtiön pääkonttori (nykyinen keskuskonttori) sekä ammattikoulu. Kummatkin rakennukset ovat aikansa tunnetuimpien arkkitehtien suunnitelmia ja ne luetaan Kymenlaakson kulttuurihistoriallisiin suojelukohteisiin. Sekä pääkonttori että ammattikoulun arvokas juhlasali vihittiin 23. syyskuuta 1933. — Pääkonttorin (ylempi kuva) ja ammattikoulun rakennuksista enemmän keskiaukeamalla.

Kisabestseller Kymin paperia

Helsingissä juuri alkaneiden yleisurheilun ensimmäisten MM-kisojen virallinen opaskirja on painettu Kymin paperille, kertoo Voikkaan tehtaan myyntijohtaja Bjarne Nygård, joka toimii kilpailujen lehdistövaliokunnan puheenjohtajana.

Runsaasti värikuvia sisältävästä 176-sivuisesta opaskirjasta on otettu 35 000 kpl:n nelikielinen painos. Teos on painettu Kymin paperitehtaan valmis-

tamalle KymexCote-laadulle, kansi on Star Paperin Astralux-kartonkia. Kisaoppaan graafisesta suunnittelusta vastaa Erik Bruun ja painatukselta Frencellin Kirjapaino.

Täällä on totuttu elämään metsässä ja tuhansien vettien pariahalla. Ei hassumpi olomuoto varsinkaan näin kesällä. Turistiopas väittää meillä olevan 60 000 järveä, jolloin mukaan ei vielä ole laskettu Työläjärveä, Tarvajärveä jne.

Puutakin on nuppia kohti 15 kertaa enemmän kuin keskimäärin Länsi-Euroopassa. Luulisi siinä kalikkaa riittävän metsäteollisuudellekin – vaan eipäs. Puu taitaa tehdä kaltaiseksi eli puupäiksi. Kun seuraa vielä ympäristönsuojelukeskustelua, tuntuu siltä, että emme ole hypänneet vain rauta-aikaan vaan nau-ta-aikaan.

Uusi vihreä oppi opettaa,

että luonnonsuojelualueet ja samoilu ovat metsänhoitoa tärkeämmät asiat. Metsää ei saa enää viljellä, taimikoita hoitaa eikä maata muokata. Luonto hoitaa hommat puolestamme, sen kun kellotellaan. Puut pitäisi poimia yksitellen metsistä, ettei ympäristö vahingoittuisi. Istutettu taimi on skandaali metsässä. Hevosta halataan toto-kierroksilta takaisin metsätoihin. Vessitöt on julistettu pyhän koskemattomuuden tilaan. Ekonomian sijalle on tullut hysteria, jonka hoito ei kuulu enää yritysjohdolle vaan psykiatrille.

Luonnonsuojelijoiden valitusten osoite on ylipäänsä metsäteollisuus. Sehän se metsissä mellastaa ja vettä

Metsät ja järvet

valjastaa. Jätetään tässä metsät kuitenkin rauhaan, sillä kuuluva Metsän Vuosi on jo tehnyt tehtävänsä. Puu on lopullisesti lukkiutunut juurilleen, metsäkaupat sopimuksettomassa tilassa, ja metsän myyjien ja ostajien käyrä korkealla. Pulahdetaan sen sijaan virkistysmielessä vaikkapa veteen, jonka kuormituksesta metsäteollisuus kan-

taa 80 %:n syyllisyyden. Vaikka ihan apteekkivedeksi ei joka paikassa vesistöjämme voi kutsuakaan, niin paljon myönteistä tällä saralla on viime vuosina tapahtunut. Vuonna 1980 jätevesikuormitus oli kiintoaineen osalta vain vajaa neljännes ja biokemiallisen hapenkulutuksen osalta vajaa puolet edellisen vuosikymmenen vaihteen tasosta.

Vaikka vesiensuojelussa ja ympäristöhoidossa ylipäänsä olemme maailman eturivin maita, niin totta kai vielä puhtaampi luonto on aina tavoittelemisen arvoinen asia. Nykyiset "eväät" ovat riittäneet tähän. Toisaalta jos "vihreiden" ohjelmat toteutuisivat, niin Suomi pystyisi ehkä elättämään 450 000 ihmistä, 4,5 miljoonaa kansalaista ei elätä mikään muu kuin teollisuus, joka valitettavasti ei toimi yksinomaan aatteilla.

Ympäristönsuojelumielessä eväät on yhtä kuin raha. 1970-luvulla investoitiin metsäteollisuudessa vesien suojeluun nykyrahassa lasketuna runsaat 300 milj. mk vuodessa. Kemiallisen met-

säteollisuuden kokonaisinvestoinneista tämä merkitsi n. 12 %:n osuutta.

Puhdistusinvestoinneista aiheutuu luonnollisesti myös käyttökustannuksia. Kuluvalle vuosikymmenellä yksinomaan näiden arvioidaan nousevan vuositasolla n. 200 milj. markkaan. Lisäksi suoriin ympäristönsuojeluinvestointeihin käytettävään runsaat 100 milj. mk vuodessa.

Täysin puhdas sellutehdas ei sekään liene mahdottomuus, kunhan hieman opitaan, eletään ja vanhennutaan.

P. Rossi

Kymiyhtiön käyttämä puu hankitaan pääasiassa kolmesta eri raaka-ainelähteestä. Tehdaspuu toimittaa kotimaan ostopuuta n. 60 % kokonaistarpeesta, omista metsistä saadaan keskimäärin 15 % ja loput eli n. 25 % hankkii yritys metsäosasto tuontipuuna. Tuontipuun hankinta alkoi jo 1960-luvun puolivälissä, jolloin Neuvostoliitosta tuotiin ensimmäiset erät kuitupuuta rautateitse.

1970-luvun alkuvuosina tuotiin puuta mm. Ruotsista ja vähän myöhemmin myös Länsi-Saksasta, jossa sitä oli runsaasti tarjolla myrskytuhojen seurauksena. Lisäksi koeluonteisia eriä on tuotu monista muista maista; mm. USA:sta ostettiin Kuusanniemen sellutehtaan laajennuksen aikoihin haketta. Tuontipuuta on siten Kymiyhtiössä totuttu ja opittu käyttämään jo lähes 20 vuoden ajan.

Miksi tuontipuuta?

Merkittävin tuontipuun käytön syy on tehtaamme puunkäytön rakenne. Sellutehtaan ja hiomoiden osuus kokonaiskäytöstä on n. 85 % ja sahat käyttävät vain n. 15 %. Tilanne ei viime vuosina ole oleellisesti muuttunut, sillä Soinlahden sahan oston ja sen laajennuksen jälkeen on Hallan saha vastaavasti supistanut tuotantonsa yhteen vuoroon. Tukiin osuus kokonaiskäytöstä ei ole siten noussut ja omien sahojen hakemäärä on suhteellisen vähäinen mäntykuitupuutarpeeseemme verrattuna.

Suomen metsistä hakataan vuosittain noin puolet tukkipuuta ja puolet kuitupuuta ja Tehdaspuun kokonaistarpeesta tukkipuun osuus on yli 40 %. Koska kotimaan ostosta ei viime vuosina ole saatu riittävästi puuta, on ymmärrettävää, että hyvin yksipuolisesti kuitupuuta käyttäville laitoksillemme ei Tehdaspuu ole pystynyt hankkimaan tarpeeksi niiden haluamaa raaka-ainetta. Omien metsien puulla voidaan kuitupuuvajausta jonkin verran korvata, mutta tukkipuun osuus kokonaishakkuumäärästä sielläkin on normaalisti n. 50 %.

Hiomoiden kuusikuitupuuvajausta on voitu helpottaa ohjaamalla sinne kuusitukkipuuta, jonka sahaus ei viime aikoina ole ollut taloudellista. Kuusta onkin viime vuosina ostettu verran vähän ulkomailta. Li-

Hankintapäällikkö Pentti Solin

Tuontipuuta tarvitaan

säksi omien metsien puuvaihoilla on sellutehtaan puutilannetta jonkin verran voitu auttaa. Kuitupuukäytömme on tällä hetkellä kuitenkin varsin suuri, lähes 2,3 milj. m³ vuodessa. Tätä puumäärää ei ole pystytty eikä ilmeisesti lähivuosinaakaan pystytty kokonaisuudessaan Suomesta hankkimaan.

Mistä ja miten?

Tällä hetkellä voidaan tuontipuun osto jakaa kahteen ryhmään: Neuvostoliiton puuhun ja ns. länsipuuhun. Neuvostoliiton puun osto perustuu paljolti maiden välisiin kauppasopimuksiin. Hinnat sovitetaan yleensä vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana Exportlesin ja suomalaisten ostajien kesken. Hinnat ovat voimassa koko vuoden ja siinä mielessä ostotoiminta on selväpiirteistä, suomalaisten maksamaan hintaan vaikuttavat ainoastaan valuuttamuutokset.

Tarvitsemamme koivukuitupuun olemme ostaneet pelkästään Neuvostoliitosta, ja sieltä sitä yleensä paria poikkeusvuotta lukuunottamatta on ollut saatavissa riittävästi. Saamiemme tietojen mukaan näyttää siltä, että myös lähivuosina saamme sieltä hankituksi meitä tyydyttävät koivukuitupuumäärät.

Normaalilaatuisen havupuun osuus on Neuvostoliiton kaupassa jatkuvasti vähentynyt ja pääasiassa on tarjolle tullut jätetuulonteisia eriä. Suomalaiset ovat viime aikoina kehottaneet myyjäpuolta etsimään lisää mäntykuitupuuta, jolla voitaisiin osaltaan tasapainottaa pahoin vinoutunutta kauppasettamme. Toistaiseksi tässä ei ole onnistuttu.

Länsimaista emme ennen viime vuotta olleet ostaneet muita kuin tilapäisiä, koeluonteisia eriä, mutta tilanne on nyt oleellisesti muuttunut. Kiinnostuksemme ha-

den puolella vielä hintatasoa laskemaankin. On erikoista, että vaikka Suomessa oli syksyllä devalvaatio ja Saksassa tapahtui myöhemmin revalvaatio, siitä huolimatta länsipuun hinnoissa ei tapahtunut oleellista nousua. Länneistä tapahtuvaa tuontipuun ostoa varten pyrkivät suomalaiset ostajat tiivistämään yhteistyötään ja varmistamaan tuontipuun saannin myöskin pitkällä tähtäyksellä.

den puolella vielä hintatasoa laskemaankin.

On erikoista, että vaikka Suomessa oli syksyllä devalvaatio ja Saksassa tapahtui myöhemmin revalvaatio, siitä huolimatta länsipuun hinnoissa ei tapahtunut oleellista nousua.

Länneistä tapahtuvaa tuontipuun ostoa varten pyrkivät suomalaiset ostajat tiivistämään yhteistyötään ja varmistamaan tuontipuun saannin myöskin pitkällä tähtäyksellä.

Miten tuontipuuta soveltuu tehtaalle?

Sulfaattipuutilannetta parantaessamme olemme ostaneet hyvinkin erilaatuisia eriä ja on selvää, että kaikki eivät ole olleet tehtaalle helppoja käyttää. Neuvostoliitosta havupuun tarjonta on ollut kirjavaa, mutta olemme kuitenkin pystyneet pysymään tämän kehityksen mukana ja yhteistyössä sellutehtaan kanssa kokeilleet uudet, tarjolla olleet puulaadut, ennenkuin merkittäviä määriä on ostettu. Länneistä on hankittu hakkeita USA:sta, Portugalista, Espanjasta, Englannista, Irlannista ja Länsi-Saksasta.

Erialaisten puuerien käyttö vaatii normaalia enemmän myös tehtaan henkilöstöltä. On selvää, että tasalaatuisuutta puuta käytettäessä keitintä on helpompi ajaa. Uskon kuitenkin, että opittuamme käyttämään useita puulaatuja olemme pystyneet pitämään myös puukustannukset kurissa.

Havusulfaattipuun varastotilannetta parantaessamme olemme ensi sijassa ostaneet haketta, koska sen käsittely purkaussatamassa on yleensä pyöreätä puuta yksinkertaisempaa ja sen varastointi on helpompaa. Viime vuoden loppupuolella saimme Kuusanniemessä käyttööme uuden päälylystetyn varastokentän ja sen avulla olemme pystyneet puutilannettamme nimenomaan hakkeen avulla helpottamaan. Tällä hetkellä hakevarasto on jonkin

varsinkin tämä vuosi on ollut varsin vaikea, sillä Exportlesin on jo tähän mennessä toimitannut suuren koivusopimuksensa lähes täyteen. Neuvostoliittolaisten puunmyyjien kanssa on jatkuvasti käyty neuvotteluja toimitusten tasoittamiseksi, mutta merkittävää edistystä ei ole lähiaikoina nähtävissä. Länneistä ostetut puuerät toimitetaan yleensä laivoilla ja niissä on tuhansia, joskus kymmeniäkin tuhansia kuutiometrejä puuta. On selvää, että nämä määrät on otettava hyvissä ajoin huomioon myös Tehdaspuun hankinnassa ja kuljetuksissa. Tuontipuutoimitukset ovat kuitenkin kaupanteon jälkeä melko tarkasti ajoitetavissa ja siten sovitettavissa kotimaisen puun kuljetusohjelmiin. On syytä muistaa, että tämän vuoden varsin runsaat länsipuun toimitukset ovat nimenomaan johtuneet Kuusanniemen linjanmuutoksesta ja ovat luonteeltaan tilapäisiä. Tilanne normalisoituu ensi vuoden aikana ja silloin kotimaan puun kuljetusten hoito helpottuu. Mielestäni yhteistyö Tehdaspuun operaatio-osaston kanssa on ollut sujuvaa ja siellä on ymmärretty poikkeuksellisen tilanteen vaatimukset.

Oheisen jutun kirjoittaja, hankintapäällikkö Pentti Solin (oik.) ja puunkäsittelyn päällikkö Markku Laaksonen seuraamassa neuvostoliittolaisten puun purkamista.

verran ylisuuri, mutta syksyn aikana tilanne tasapainottuu ja uskon, että ensi vuosi tulee olemaan selvästi kuluva vuotta helpompi.

Ruuhkaa alkuvuonna

Tuontipuutoimitusten sopeuttaminen kotimaan puun hankintaan on tietysti oma ongelmansa. Erityisesti tämä tulee näkyviin Neuvostoliiton puun osalta, sillä vuosittain meille tulee n. 12—15 000 vaunua Vainikkalan kautta Kuusankoskelle. Toimitusten hallinta on viime vuosina jonkin verran vaikeutunut. Neuvostoliittolaisilla on omat vaikeutensa saada riittävästi vaunuja ympäri vuoden ja toisaalta puutoimitukset Saimaan kanaan kautta ovat lisääntyneet. Tästä on ollut seurauksena, että valtaosa toimituksista keskittyy alkuvuoteen, jolloin myös Tehdaspuu pyrkii kuljetuskustannukset minimoidakseen toimittamaan puun suoraan talviautoteiltä tehtaalle. Kuljetusten samanaikaisuus on aiheuttanut ajoittain suuria vaunuruuhkia Kuusankoskella, mitkä ovat merkinneet ylimääräisiä varastointikustannuksia ja vaunuvuokria.

Varsinkin tämä vuosi on ollut varsin vaikea, sillä Exportlesin on jo tähän mennessä toimitannut suuren koivusopimuksensa lähes täyteen. Neuvostoliittolaisten puunmyyjien kanssa on jatkuvasti käyty neuvotteluja toimitusten tasoittamiseksi, mutta merkittävää edistystä ei ole lähiaikoina nähtävissä.

Länneistä ostetut puuerät toimitetaan yleensä laivoilla ja niissä on tuhansia, joskus kymmeniäkin tuhansia kuutiometrejä puuta. On selvää, että nämä määrät on otettava hyvissä ajoin huomioon myös Tehdaspuun hankinnassa ja kuljetuksissa. Tuontipuutoimitukset ovat kuitenkin kaupanteon jälkeä melko tarkasti ajoitetavissa ja siten sovitettavissa kotimaisen puun kuljetusohjelmiin. On syytä muistaa, että tämän vuoden varsin runsaat länsipuun toimitukset ovat nimenomaan johtuneet Kuusanniemen linjanmuutoksesta ja ovat luonteeltaan tilapäisiä. Tilanne normalisoituu ensi vuoden aikana ja silloin kotimaan puun kuljetusten hoito helpottuu. Mielestäni yhteistyö Tehdaspuun operaatio-osaston kanssa on ollut sujuvaa ja siellä on ymmärretty poikkeuksellisen tilanteen vaatimukset.

Me tulemme taas...

Kymin vanhat hinaajat sisävesien silmäterinä

Halla IX on rakennettu Stenberg & Sönerin telakalla Helsingissä v. 1896. Aluksen pituus on 15,6 metriä ja konetehto 100 ind.hv. Laiva toimi pitkään linjahinaajana Saimaalla, kunnes siirtyi loppuvuodensiksi Mäntyharjun reitille.

Halla XVII on rakennettu Kotka Järn Aktiebolaginin konepajalla v. 1908. Aluksen pituus on 21,9 metriä ja konetehto 192 ind.hv. Halla XVII toimi Saimaalla sekä Kotkassa. Laivan vakituinen miehistö käsitti yhdeksän henkeä.

Kymin ja Hallan nimet nousivat toistuvasti esiin Kiteen Puhoksessa heinäkuun lopulla järjestetyssä Suomen höyrylaivaliikenteen 150-vuotisjuhlassa sekä siihen liittyneessä ainutlaatuisessa vanhojen höyrypursien regatassa. Mukana juhlilla olivat mm. s/s Halla XVII ja s/s Halla IX, jotka ovat viimeiset alkuperäisessä asussaan säilyneistä 'höyryhalloista', Kymin entisistä linjahinaajista.

Kiireiselle kirjapainomiehelle seilaaminen sinisellä Saimaalla on täydellistä lepoa ja virkistystä. "Vesillä ei saa olla kiire, sinne mennään rentoutumaan", sanoo Pertti Hammar, Halla IX:n omistaja ja kippari. Hammarin takana näkyy osa hänen laivansa 'eväskontista', halkoproomusta nimeltä Anja.

Halla XVII:n omistaa nykyisin graafikko Erkki Riimala Helsingistä. Hän osti aluksen v. 1970, jolloin se oli ennättänyt olla muutaman vuoden yksityisomistuksessa ja päästä rapistumaan. Kolmentoista kesän sitkeän uurastuksen jälkeen laivan runko on nyt täysin hiekkapuhallettu ja kaikki kriittiset kohdat tarkastettu ja suojattu.

"Kymi on hoitanut loistavasti laivojaan. Tämäkin alus on rakennettu jo v. 1908, mutta sen runko ja kattilat ovat ensiluokkaiset", kiittelee Riimala.

Halla XVII:n kotisatama on Helsinki, mutta laivan tukikohta on käytännöllisistä syistä Savonlinnassa. "Voi kuulostaa huvittavalta, mutta Halla XVII on Helsingin viimeinen höyrylaiva. Ainakaan kaupungin alusrekisterissä ei ole muita", naureskelee Riimala.

Nykyajan onkapaatit, joita Suomessa vielä löytyy 86 erilaista alusta, eivät pyri kilpailemaan nopeudella, mutta silti jokainen kippari pitää omaa laivaansa nopeimpana.

"Halla XVII on todistetavasti Saimaan nopein höyrylaiva. Jos joku muuta väittää, tulkoon osoittamaan puheensa kirjallisesti", veistelee Riimala.

Oman laivansa huippunopeudeksi hän ilmoittaa 12 solmua. Se on kuitenkin kovan ponnistuksen takana. "Täydellä vauhdilla porhaltaessa pitää konehuoneessa olla koko ajan lämmittäjä, sillä 192 indikoidun hevosvoiman kone nielee pari mottia koivuhalkoja tunnissa. Normaalisti 5-7 solmun nopeudella ajettaessa selvittää vajaan motilla."

Riimala on tallentanut katoavaa höyrylaivaperin-

nettä esimerkiksi tavalla jo usean vuoden ajan. Hän on julkaissut aiheesta useita kirjasia ja satoja artikkeleita. Graafikkona hän on lisäksi ikuistanut laivoja lukuisiin piirroksuihin ja taidokkaihin maalauksiin.

Hän vetoaakin Kymi-yhtiön ja Tehdaspuuhun, että yhtiöt koettaisivat vielä talentaa kaiken sen tietouden, joka aikoinaan niin mittavaan höyrylaivastoon liittyi.

Yhtiöiden laivastot pienentyneet

Pikainen silmäys arkistoon osoittaa, että Halla Osakeyhtiön, joka v. 1916 siirtyi Kymin omistukseen, laivasto on suurimmillaan ollut huomattava. Se on käsitellyt varppaajia, hinaajia, tervahöyryjä ja jopa pari matkustaja-alustakin. Näiden lisäksi oli vielä melkoi-

nen proomuarmada.

Vielä sotien jälkeen kuului Kymin Saimaan laivastoon parhaimmillaan 31 alusta. Tällöin on laskettu mukaan niin hinaajat, höyrylotjat kuin niputtajakin. Miehistöä oli n. 140 henkilöä.

Nykyisin Kymillä on ainoastaan muutamia pieniä hinaajia, jotka avustavat tehtaita puunsyötössä Kuusankoskella ja Hallassa. Suurin osa Kymin entisestä laivastosta siirtyi v. 1968 Tehdaspuun omistukseen.

Halla IX siirtyi lahtelaisen kirjapainomiehen, toimitusjohtaja Pertti Hammarin omistukseen v. 1975. Alus on yksi Suomen vanhimmista höyrypursista, sillä sen rakennusvuosi on 1896.

Laiva toimi viimeisinä vuosinaan linjahinaajana Mäntyharjun reitillä, jossa se hoiteli nippuhinauksia. Poistuessaan käytöstä 1960-luvun loppupuolella Halla IX oli Mäntyharjun vesien viimeinen höyrylaiva.

Ikänsä laivoista kiinnostunut Pertti Hammar sai laivan haltuunsa kreivin aikaan, sillä aluksen siirtovaiheessa sen maakuljetusreitille oli valmistumassa niin matala silta, ettei laivaa olisi hetkeä myöhemmin voitu enää siirtää Saimaalle yhtenä kappaleena.

Riimalan tavoin myös Hammar on uhrannut vaivojaan ja varojaan aluksensa entisöintiin. "Entisajan laivantekijät osasivat ammattinsa. Korjaamista ja huoltoa tämäkin alus tietysti on vaatinut, mutta mitään modernisointia tai edes pientä parantelua ei ole tarvinnut mieltä", tunnustaa Hammar.

Halla IX on liikkeellä Saimaalla joka toinen viikonloppu. Muista onkapaateista sen tunnistaa helposti 'eväskontistaan' eli sivulla kulkevasta halkoproomusta, jonka kupeessa komeilee nimi Anja sekä Halla-laivojen tunnus neliapila. Saimainen tunnus oli aikoinaan myös Kymin tukkimerkki.

Hammar sanoo, että koivuhalko on ehdottomasti paras polttoaine höyrykattilassa. "Koivu menee pie-

nempään tilaan kuin muut puulajit, mikä on laivojen kyseessä ollessa olennainen asia. Esim. leppä veisi kaksinkertaisen tilan koivuun verrattuna."

Molempien höyryhallojen kattilat lämmitetään alkuperäisen tyylin mukaisesti kesäisen pikastartti kestää tulen sytyttämistä käyttöpaineen saavuttamiseen nelisen tuntia. Höyrykattila on laitos, jota ei pidä kiusata liian rajuilla lämpötilojen muutoksilla. Varhain keväällä tai myöhään syksyllä ajattaessa on suositeltavaa aloittaa kattilan lämmitys jo muutamaa päivää ennen suunniteltua lähtöhetkeä.

Varsinaista 'ajokorttia' nykyiseltä onkapaatin kipparilta ei vaadita, mutta lähes kaikilla höyrypursien omistajilla on kuitenkin takanaan saaristo- tai rannik-

kolaivuritutkinto. Sen sijaan höyryaluksen konemestari-la pitää olla viralliset A- tai B-paperit. Hammarilla on sekä laivuritutkinto että A-paperit.

Höyryn henki kiehtoo mieliä

Mikä sitten vanhoissa höyrylaivoissa nykyajan ihmistä viehättää? "On mielekästä tehdä kylmiin rautoihin itse se voima, jolla laivaa kuljettaa. On hohdokasta puhaltaa mekaaniseen laitteeseen henki, joka puhisee, ähkyy ja kurnuttaa, mutta aina erilaisilla äänenpainoilta."

Näin ovat Riimala ja Hammar kiteyttäneet harastuksensa kipinän omakustanteessaan nimeltä 'Höyrylaiva Halla', joka ilmestyi v. 1979.

Suomalaiset höyrypurret ovat lähellä Erkki Riimalan sydäntä. Runsaan kymmenen vuoden aikana hän on julkaissut laivoista useita kirjasia ja tehnyt lukuisia lehtiartikkeleita sekä taidokkaita kuvituksia. Halla XVII on hänen lempilaivansa.

Tyylipuhdasta funktionalismia edustava pääkonttori valmistumisvuonnaan 1933 (yllä). Rakennukseen lisättiin v. 1954 neljäs kerros ja liikenteellisistä syistä pääsisäänkäynti muutettiin v. 1969 'pihan puolelle'. Kymiyhtiön 100-vuotisjuhlavuonna 1972 kiinnitettiin uuden sisäänkäynnin tuntumaan yhtiön suurikokoinen tunnus, lehtikullalla päällystetty aarnikotka (kuva ylh. oik.).

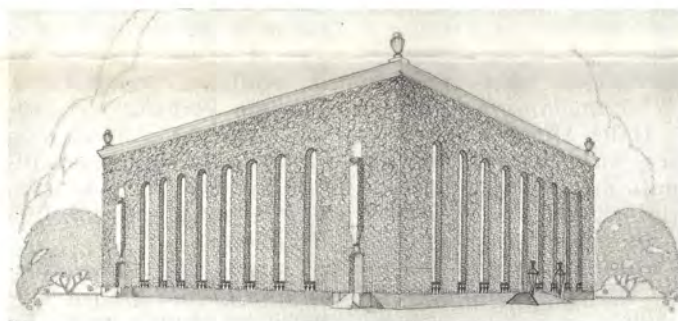
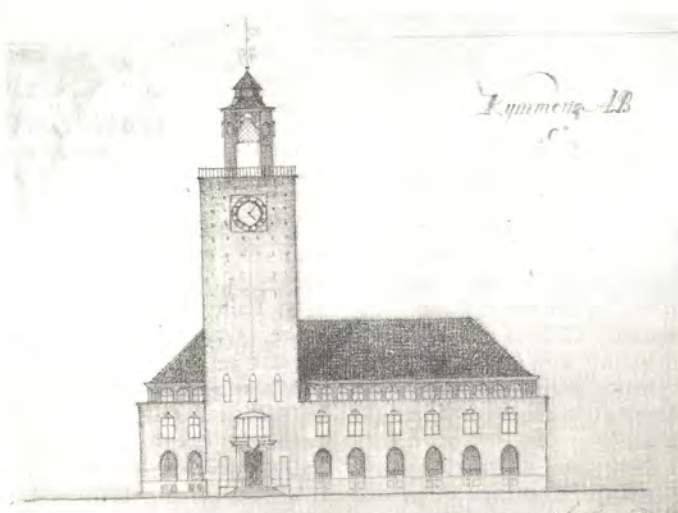
Kymiyhtiön merkkirakennus

● Kolmen paperitehtaan (Kymintehdas, Kuusankoski, Voikkaa) yhdistyessä v. 1904 suuryhtymäksi, Kymiyhtiöksi, sijoitettiin uuden konsernin pääkonttori Helsinkiin. Sen työskentely kaukana tehtaista osoittautui kuitenkin pian hankalaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi, minkä vuoksi pääkonttori siirrettiin jo v. 1906 Kuusankoskelle. Kuusi työhuonetta käsittävät konttoritilat saatiin aluksi konttoripäällikön asunnosta.

Myöhemmin pääkonttori muutti suurempaan puurakennukseen, mutta sen heikon paloturvallisuuden johdosta heräsi jo 1910-luvulla ajatus uuden tulenkestävän pääkonttorin rakentamisesta. Asia oli esillä ensimmäisen kerran v. 1913, mutta vasta v. 1919 yhtiön johto päätti tilata pääkonttorin luonnospöyrustukset kolmelta tunnetulta arkkitehtitoimistolta.

Toinen toistaan komeammat suunnitelmat saatiin arkkitehtitoimisto Borg, Sirén & Åbergilta, arkkitehti Karl Lindahlilta sekä arkkitehtitoimisto Lindgren & Liljeqvistiltä. Kaikki näytti olevan kunnossa, mutta hankkeesta luovuttiin kuitenkin, sillä henkilökunnan asumistason kohentamiseksi tehty mittava rakennusohjelma syrjäytti suunnitelmat uudesta pääkonttorista. Kyseisen rakennusohjelman tuloksena syntyi mm. Naukion asuinalue, joka tänä kesänä on tullut tunnetuksi valtakunnallisena asunomessukohteena.

Pääkonttorin ala-aulassa on taiteilija Antti Salmenlinnan tekemä fresko, joka esittää Kymintehdasta. Kuvassa näkyvät kalusteet, jotka eivät ole enää käytössä, ovat myös Salmenlinnan suunnitelmia.

Yhtiön uutta pääkonttoria suunniteltiin jo v. 1919, jolloin tilattiin luonnospöyrustukset kolmelta arkkitehtitoimistolta. Keskusarkistosta löytyiviä kaikki ehdotukset: yllä Lindgren & Liljeqvistin luonnos, keskellä arkkitehtitoimisto Borg, Sirén & Åbergin ehdotus ja alinna Kurt Lindahlin työ. Kun arkkitehti Bertel Liljeqvist sai v. 1932 laadittavakseen uudet luonnokset, hän säilytti v:n 1919 torni-ratkaisun.

Uusi konttori hahmottuu

Uhkaavat tulipalonalt puisessa konttorirakennuksessa pakottivat Kymiyhtiön hallituksen 1930-luvun alussa ottamaan uuden hallintorakennuksen suunnittelun jälleen esille. Niinpä hallitus tilasi piirustukset yhtiön monivuotiselta arkkitehdiltä Bertel Liljeqvistiltä, joka oli ollut mukana jo ensimmäisellä suunnittelukierroksella yhdessä professori Armas Lindgrenin kanssa.

Liljeqvistin suunnitelman lähtökohtana oli nykyaikainen, tulenkestävä ja käytännöllisesti sisustettu hallintorakennus, jonka samalla tuli heijastaa yhtiön suuruutta ja perinteitä. Suunnittelija laati kaksi eri vaihtoehtoa, joista hyväksyttiin "tilavuudeltaan pienempi mutta toimintakaavaltaan tehokkaammalta vaikuttava rakennus", kuten asia ilmaistiin yhtiön hallituksen päätöksessä.

Pääkonttori rakennettiin v:n 1932 aikana ja se valmistui v. 1933. Rakennuksen vihkiäiset vietettiin samanaikaisesti ammattikoulun juhlasalin vihkiäisten kanssa.

Rakennuksen työselostuksessa Liljeqvist toteaa: "Pääkonttori on tehty kokonaan tulenkestävistä aineista, lukuun ottamatta ikkunoita, ovia ja erinäisiä sisustuksia. Seinät on muurattu punaisista tiilistä, julkisivut verhottu tummaksi-poltetuilla julkisivutiilillä ja

palkistot sekä kantavat rakenteet ovat rautabetonia."

Yksityiskohtaisessa selostuksessa arkkitehti toteaa edelleen: "Kiinteätä sisustusta samoinkuin sisäkoristeluakin on tehty säästeliäästi. Ensimmäisen kerroksen hallissa on eräs seinäpinta koristettu freskomalauksella, joka esittää tehdasta lintuperspektiivistä ja jonka on suorittanut taiteilija Antti Salmenlinna."

Kolmannen kerroksen hallin vastaavalla seinällä on taiteilija Greta Skogsterin suunnittelema ja kutoma seinävaate, sekin on tehdasaiheinen, voimakkaasti stiloitu ja koristeellisesti käsitelty. Uusia huonekalusisustuksia on tehty johtokunnan huoneisiin, halleihin ja pariin muuhun huoneeseen. Nämä on tehty kovetetusta koivusta tai tammesta hra Salmenlinnan piirustusten mukaan ja päällystetty nti Skogsterin suunnittelema ja kutomalla kankaalla."

Tekniikan aiheitä

Tekniseltä varustukseltaan pääkonttori oli v. 1933 luonnollisesti korkealla tasolla. Arkkitehti-lehdessä nro 4/1934 todetaan mm: "Huoneiden yleisvalaistus on niin voimakas, että ainoastaan harvoissa tapauksissa tarvitaan erikoista paikavalaistusta. Konttorikoneiden liittämistä varten on tarpeellisissa paikoissa erikoiset, yksinomaan tasavirran koskettimet. Asiatyttö-

jen merkinantolaite on optillinen merkinantonappeinen ja -lamppuineen. Pikakirjoittajia ja kirjeenvaihtajia varten on omat merkinantolaiteet."

"Puhelinverkosto on erittäin laaja. Paitsi käsikeskusta on konttorilla oma täysautomaattinen keskus. Lisäksi on asennettu optillinen henkilönetsijälaitte, jota käsikeskukseen hoitaja huoltaa. Radiokoväänisten johdot on vedetty lukuisiin huoneisiin, lähtökohtana on eräs sihteerin huone, jossa on radiokojeen antenni- ja maajohtokoskettimet. Kaikista johtajien huoneista on vedetty erikoiset johdot puhelinkeskukseen, jotta vastaisuudessa voidaan asentaa parlografikoje tärkeiden keskustelujen, neuvottelujen ynnä muiden merkitsemistä varten."

50 vuoden aikana pääkonttorin ulkonäössä ei ole tapahtunut suuriakaan muutoksia. Merkittävin muutos on v. 1954 toteutetun neljännen kerroksen rakentaminen. Tämä lisäys oli otettu huomioon jo alkuperäisessä suunnitelmassa, joten se ei vaikuttanut häiritävästi rakennuksen arkkitehtoniseen ilmeeseen.

Vähäisempi muutos on pääkonttorin joenpuoleiselle sivulle v. 1969 tehty uusi pääsisäänkäynti, joka sijoitettiin vastapäätä alkupeleistä, tehdasalueelle avautuvaa sisäänkäyntiä. Pääkonttorin sisätiloissa ei ole kuluneina vuosikymmeninä tapahtunut huomattavampia muutoksia.

Yhtiön hallituksen kokoushuone pääkonttorin kolmannessa kerroksessa on säilynyt lähes samassa asussa kuin tässä 1934 otetussa valokuvassa. Huonekalut on suunnitellut Antti Salmenlinna. Verhoilumateriaali on Greta Skogsterin suunnittelema ja kutoma.

Vielä 1930-luvun puolessa välissä saattoi pääkonttorin edustalla nähdä kevytkulkuiset trillat virka-asuisine kuskeineen. Vuorineuvos Ahlmanin muistetaan käyttäneen kuvassa näkyvää kulkuneuvoa lyhyissä paikallisajoissa.

Vasemmalla arkkitehti Selim A. Lindqvistin v. 1918 tekemä luonnos ammattikoulun fasadiksi. Myöhemmin suunnitelma kuitenkin muuttui lähinnä kattorakennelmien osalta. Yllä koulun keskiosa, joka valmistui v. 1921 ja palveli paikallisia seuroja 'uutena seuratalona' aina v:een 1930 saakka.

kennukset 50-vuotiaita

● Vaikka Kymiyhtiön ammattikoulun juhlayugend-rakennus valmistui kokonaisuudessaan vasta v. 1933, ajoittuvat koulun rakennussuunnitelmat lähes kahta vuosikymmentä varhempaan ajankohtaan.

Koulu perustettiin jo v. 1914 ja se toimi aluksi tilapäisissä suojissa. Oppilasmäärien kasvaessa kävi oman koulurakennuksen tarve kuitenkin yhä selvemmäksi. Alkuun hanke kehittyikin varsin nopeasti. Koulun johtokunta tilasi rakennuksen piirustukset helsinkiläiseltä arkkitehti Selim A. Lindqvistiltä. Hänen suunnitelmansa hyväksyttiin ja perustusten kaivuuseen päästiin syksyllä 1916. Koulun kivijalka tuli valmiiksi seuraavana kesänä. Vuoden 1917 rauhatoimet kuitenkin keskeyttivät rakentamisen.

Työhön päästiin uudelleen käsiksi loppuvuodesta 1919, jolloin ryhdyttiin rakentamaan koulun kaksikerroksista keskiosaa. Se valmistui v. 1921. Rakennus ei kuitenkaan tullut koulun käyttöön, sillä se luovutettiin paikallisille seuroille kokous- ja juhlatilaksi. Varsinainen seuratalo oli annettu v. 1919 itsenäistyneen Kuusankosken seurakunnan käyttöön väliaikaiseksi kirkoksi. Tämän johdosta rakennusta alettiin kutsua 'uudeksi seurataloksi'.

Rakentaminen keskeyty

Ammattikoulun rakennustöiden jatkamisesta neuvoteltiin 1920-luvulla monasti, mutta yhtiö joutui siirtämään hanketta useiden kiireellisempien investointien vuoksi. Lopulta v. 1927 voitiin ryhtyä rakentamaan koulun läntistä siipeä, jonne tyttöpilaat pääsivät muut-

tamaan seuraavana vuonna. Yhtäjaksoisesti rakennettiin myös koulun itäinen siipi ja korotettiin keskiosaa. Näin pääsivät koulun puutyo-osaston poikaoppilaat muuttamaan uuteen koulurakennukseen v. 1930.

Ammattikoulun keskiosan käyttö seuratalona päättyi samana vuonna, sillä Kuusankoskelle v. 1929 valmistunut uusi kirkko vapautti puolestaan yhtiön seuratalon alkuperäiseen käyttöönsä. Koulun keskiosassa sijainnut juhlasali purettiin, ja vapaaksi jäänyt tila muutettiin v. 1930 ammattikoulun metalliverstaaksi.

Ammattikoulu oli nyt muuten valmis, mutta rakennuksesta puuttui vielä juhlasali. Sen suunnittelu- ja sisustustyössä auttoi arkkitehti Lindqvistiä Sigurd Frosterus. Juhlasalia ryhdyttiin rakentamaan v. 1931 ja työt saatiin päätökseen v. 1933.

Vaikuttava juhlasali

Koulun 25-vuotishistoriikissa kuvaillaan ammattikoulun uutta juhlasalia seuraavasti: "Koulumme juhlasali, joka samalla on myös yhtiön juhlasali ja senvuoksi upeampi kuin koulujen juhlasalit yleensä, on alallaan viritteä juhلاميelen heti, kun sen kynnyksen yli on astunut. Sille saa vertaista hakea ei vain meidän maastamme, vaan sen rajojen ulkopuoleltakin."

Alkujaan juhlasalin yhteyteen suunniteltiin myös näyttämö, mutta siitä luovuttiin. Näyttämö korvattiin esiripulla varustetulla pienellä estradilla. Sen taakse tehtiin voimistelusalii, jonka juhlasalista erottaa estradin takana oleva kaareva betoniseinä.

Arvokkaita taideteoksia

Salin koristelussa ja sisustuksen yksityiskohdissa on nähtävissä useiden tunnettujen taiteilijoiden käsialaa. Estradin molemmin puolin on kaksi professori Eero Järnefeltin maalaamaa suurikokoista taulua. Nämä marsalkka Mannerheimia ja presidentti Svinhufvudia esittävät muotokuvat Järnefelt maalasi tilaustyönä, ja ne paljastettiin salin vihkiäisjuhlassa syksyllä 1933.

Juhlasalin peräosassa parvekkeella on Kangasalan urkutehtaan rakentamat urut ja alhaalla sisääntulon kahden puolen neljä ryijyä, joiden kuvioina ovat Kymiyhtiön tunnus aarnikotka sekä yhtiöön v:een 1933 mennessä sulautuneiden Juantehtaan, Hallan ja Kissakosken tehtaiden tavamerkit.

Juhlasalin lämpiöön tilattiin koristetaiteilija Eric O.W. Ehrströmiltä henkisen elämän eri aloja symboloiva lasimaalaussarja sekä jääkäriiliikettä ja itsenäisyyden syntyä kuvaava fresko-sarja. Ehrströmin suunnittelema on niin ikään koulun pihalla oleva Vapaudenpatsas, joka paljastettiin salin vihkiäisten yhteydessä.

Ensi syyskuussa tullaan juhlasalissa viettämään yhtiön uuden hienopaperikoneen PK 8:n vihkiäisjuhlaa, johon odotetaan arvovaltaista kutsuvierasyleisöä. Lähestyvän tilaisuuden sekä salin juhlayuden johdosta koulun ns. keskilaivassa on kesän mittaan tehty korjaus- ja entisöintitöitä, joiden suunnittelussa on saatu arvokasta asiantuntija-apua mm. konservaatoreita Thorvald Lindqvistiltä Helsingistä.

Eero Niinikoski

Yhtiön ammattikoulu valmistui kokonaisuudessaan v. 1933. Jugend-tyylisessä rakennuksessa on havaittavissa Selim A. Lindqvistin arkkitehtuurille ominainen piirre: punainen tiili elävöittämissä rapattuina pintoja. Sama tehokeino toistuu myös Lindqvistin piirtämässä Voikkaan klubissa.

Ammattikoulun upea juhlasali toimii myös yhtiön juhlasalina. Tässä v. 1934 otetussa kuvassa salin etuosassa sijaitseva estradi on vielä ilman verhoja. Juhlasalin sisustuksessa on arkkitehti Lindqvistiä auttanut toinen vuosisadan alkupuolen tunnettu suunnittelija Sigurd Frosterus.

Juhlasalin penkkien päätykoristeena on käytetty aarnikotkatunnuksesta tehtyä mukaelmaa. Kuvassa taustalla näkyy salin urkuparvi.

Lindqvist ja Liljeqvist arvostettuja tekijöitä

Sekä Selim A. Lindqvist että Bertel Liljeqvist ovat kummatkin vuosisadan alun suomalaisen arkkitehtuurin tunnettuja nimiä. Molemmat olivat varsin tuotteliaita suunnittelijoita, joiden kynänjälki on edelleenkin nähtävissä eri puolilla Suomea.

Ammattikoulun suunnittelija Selim A. Lindqvist

(1867–1939) piirsi yksinomaan Helsinkiin nelisenkymmentä rakennusta, joista parhaimmat edustavat paitsi kestävästä tyylistä myös aikansa edistyksellistä rakennustekniikkaa.

Kuusankoskelle Lindqvist suunnitteli yhtiön tilauksesta ammattikoulun lisäksi mm. Voikkaan klubin (1916), Kymintehtaan klu-

bin muutostyöt (1916), kaksi suurta asuintaloo Koskenrantaan (1917) sekä Voikkaan sulfittispuitehtaan (1919). Lisäksi hän teki v. 1917 luonnospöytäkirjat kahta kirjastotaloa varten, mutta tämä hanke jäi toteuttamatta.

Pääkonttorin arkkitehti Bertel Liljeqvist (1885–1954) on suunnitellut Kuus-

sankoskelle huomattavan määrän rakennuksia. Hänen töistään mainittakoon Lauttakadun virkamiesasunnot (1920), Naukion alueen yleiskaava ja tyyppitalot (1920–1924), Kymintehtaan höyrykeskus (1932) sekä Voikkaan seuratalo (1934).

Pelastusarmeijalle suurta hyötyä Kymiyhtiön luovuttamasta autosta

Kouvolassa toimivalla Pelastusarmeijan osastolla on viime toukokuun lopulta lähtien ollut käytössä Kymiyhtiön luovuttama pakettiauto.

Aloitteen auton hankkimisesta teki Pelastusarmeijan luutnantti Kari Hämäläinen Kymiyhtiön toimitusjohtajalle vuorineuvos Fredrik Castrénille. Sopiva auto löytyikin Kymiyhtiön Kirjapainolta. Autoa oli toimitusjohtaja Castrénin kanssa luovuttamassa perustuotannon johtaja Antti Örmälä.

Pelastusarmeijalla on kirpputori kaksi tai kolme kertaa viikossa ja toukokuussa saatu auto helpottaa huo-

mattavasti huonekalujen ja vaatteiden kuljetusta.

Etenkin joulun aikaan autosta on suurta hyötyä, koska silloin Pelastusarmeija saa runsaasti lahjoituksia. Ensi jouluna ei Pelastusarmeijan tarvitse vuokrata autoa, auton vuokraaminen on ollut huomattava menoerä jouluisin Pelastusarmeijalle.

Pelastusarmeija saa harvemmin suuria lahjoituksia, mutta nyt saatu auto on Hämäläisen mielestä suureksi hyödyksi tavaroiden kuljetuksen lisäksi myös hengellisessä työssä, sillä Pelastusarmeija kuljettaa ihmisiä autolla hengellisiin tilaisuuksiinsa.

Onnea matkaan...

Kirjapainon käytössä olleen pakettiauton luovuttivat 17.5. Pelastusarmeijalle Kymiyhtiön toimitusjohtaja Fredrik Castrén ja Perustuotannon johtaja Antti Örmälä.

Hämäläisen mukaan auto soveltuu nykyiseen käyttöönsä erittäin hyvin ja auto on toiminut tähän mennessä

täysin moitteettomasti. Kirpputoritoiminta, johon autoa käytetään, on hyvin tärkeä osa Pelastusarmeijan toi-

Pakettiauto työssään

Luutnantti Kari Hämäläinen purkamassa Kirpputorille tulevaa vaatelähetystä.

mintaa, sillä vaatteiden ja tavaroiden myynnistä Pelastusarmeija saa rahaa jakamiinsa avustuksiin. Tähän

mennessä autolle on Pelastusarmeijan käytössä kertynyt kilometrejä tuhatkunta.

Joroisilla kasvamassa 21 miljoonaa puuntainta

Tehdaspuu Oy perusti vuonna 1980 taimitarhan Joroisiin. Taimitarhan perustaminen tuli ajankohtaiseksi, kun Kymiyhtiö lopetti taimien tuottamisen Nynäsin taimitarhalla Heinolassa vuosikymmenen vaihteessa. Joroisten taimitarhalla on kasvamassa 23 miljoonaa puuntainta, joista lähetetään tänä vuonna metsään noin seitsemän miljoonaa tainta. Tuotannon ollessa täydessä käynnissä vuonna 1984 lähetetään metsään kymmenen miljoonaa tainta vuosittain.

Joroisten taimista on 80 % mäntyä, 15 % kuusta ja loput lehtipuuta eli kontortamäntyä, koivua sekä lehtikuusta. Tarhan kokonaispinta-ala on 42 hehtaaria, josta 35 hehtaaria on taimien kasvatuksessa, loppu on teitä ja tonttimaata. Tarhalla on myös yhdeksän muovista kasvihuonetta, kooltaan 16 m x 50 m, joihin

maalis-huhtikuussa täytetyt paakkutaimet kylvetään huhtikuun lopulla ja toukokuun alussa.

"Kun ensimmäinen sato on saatu kylvettyä, alkaa paljasjuuritaimien nosto ja pakkaaminen sekä metsään lähettäminen heti Vapun jälkeen", kertoo Joroisten taimitarhan johtaja Olli Aronen. Paljasjuuritaimien

nosto ja pakkaaminen onkin vuoden suurin urakka, joka työllistää 120 ihmistä.

"Taimien lähdettyä metsään jatkuvat avomaalla kasvavien paljasjuuritaimien hoitotyöt, lähinnä rikkaruohojen ja kasvisairauksien ehkäiseminen torjunta-aineilla, rikkaruohoja kitetään myös jonkin verran käsin", jatkaa Aronen.

"Paakkutaimien harvennus alkaa toukokuun lopulla ja jatkuu kesäkuun puoliväliin, jolloin otetaan ensimmäinen sato ulos huoneista ja kylvetään toinen sato tilalle", sanoo Aronen. Paljasjuuritaimien noston jälkeen kesäkuun alussa puotoa työntekijöiden määrä 30:een. Heinäkuussa harvennetaan kesäkuun lopulla kylvettyä satoa.

"Seuraava suurempi työ

on paljasjuuritaimien koulunta, joka kestää elokuun. Tällöin työntekijöiden määrä nousee 40:een", jatkaa Aronen. Syyskuussa jatkuvat taimiston hoitotyöt ja taimien inventointi. Työntekijöitä syyskuussa on noin 20.

Lokakuussa nostetaan koivun ja kuusen taimia sekä männyn juurileikattuja paljasjuuritaimia kylmävarastoon, missä ne ovat talven yli ja keväällä taimet lähetetään metsään. Joroisten taimitarhalle valmistuu syksyllä uusi kylmävarasto, jonka pinta-ala on 185 m².

Talvella taimitarhalla on yksi vakituinen työntekijä, mutta seuraavana keväänä tarvitaan taas paakkutaimien täyttöön ja kylvöön kuusi työntekijää.

Taimitarhan johtaja Olli Aronen esittelee vuoden vanhoja männyn paakkutaimia, jotka on kylvetty keväällä ja nostettu kesäkuussa ulos.

Pyöräily on terveellistä – jos muistaa liikennesäännöt

Työmatkalla onnettomuuteen joutuneet ja onnettomuudessa loukkaantuneet ovat Kymiyhtiön Kuusankosken tehtailla joutuneet pitämään tänä vuonna yhteensä 387 päivää sairaaloomaa. Pahimman polkupyöräonnettomuuteen tänä vuonna joutunut henkilö joutui potemaan peräti puoli vuotta vammojaan.

Yleensä vuosittain sattuu yksi vakavampi onnettomuus ja keskimäärin polkupyöräonnettomuuksiin joutuneet potevat vammojaan noin kolme viikkoa. Työsuojeluteknikko Pentti Pasanen pitääkin liikennesääntöjen noudattamista erittäin tärkeänä työmatkojen turvallisuuden kohentajana.

Tänä vuonna 24 onnettomuutta

Pasanen mielestä hyvä keino välttää onnettomuuksia on välttää turhaa kiirettä ja pitää pyörä hyvässä kunnossa. Jotta onnettomuudet vältettäisiin on muistettava, että kapearenkaiset polkupyörät ovat kesälläkin vaarallisia, koska teillä olevat irtokivet luiskauttavat helposti pyörän ja onnettomuus on valmis. Talvella kapearenkaiset pyörät ovat huteria, niiltä luiskahtaa helposti auton alle tai tien sivuun. Frittäin usein onnettomuuksia sattuu neljän ruuhkan aikoihin, joten silloin on oltava erityisen varovainen, jotta välttyttäisiin onnettomuuksilta.

Pyöräilijöiden kannattaa käyttää pyöräteitä, siellä eivät autot ole vaarana. Asia-tyttöjen on syytä muistaa, että Kuusankosken voimalai-

toksen kohdalla on pyöräiltävä oikealla puolella, sillä voimalaitoksen seinän kohdalla on vaikeuksia auton tullessa vastaan.

Myös seisoskelu risteyksissä on erityisen vaarallista samoin kuin sateenvarjon käyttö pyörällä ajettaessa. Ristetyksen pääkonttorilta selulle on hyvin vaarallinen ja sama koskee pyöräilyä Voikkaan PK 11:n päädyssä olevaan tunneliin.

Alikulktunneli?

Alikulktunneli Koskelan risteyksessä olisi hyvä investointi pyöräilijöiden turvallisuuden kannalta.

"Pyöräilyasiallakin on kaksi puolta. Ensinnäkin on jokaisen oma asia miten pyöräilee kunhan se tapahtuu liikennesääntöjen mukaisesti. Toisaalta Kymiyhtiö maksaa vuosittain noin 300 000 markkaa vakuutusmaksuja pyöräilijöille sattuneiden onnettomuuksien rahallisista korvauksista. Inhimillisiä kärsimyksiä ei voi edes rahassa mitata", huomauttaa Pasanen.

Työsuojeluosastolla on tullut esille, että tähän mennessä on vältetty paljon onnettomuuksia yksinomaan autoilijoiden valppauden ansiosta.

Merkkipäiviä

Käärijä **Valma Horsma** arkkisalilta täyttää 60 vuotta 15.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella.

Etumies **Taisto Littman** PK 7—8 kunnossapidosta täyttää 60 vuotta 21.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Taitavana muusikkona Littman harrastaa mielellään musiikkia vapaa-aikanaan.

Koulutusmestari **Jorma Raschka** Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 25.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Raschka on tullut Kymiyhtiön palvelukseen vuonna 1949, ja hän on työskennellyt mm. prässi-poikana, vara-, rulla ja silinterimiehenä sekä päivämehtarina. Nykyisessä tehtävässään koulutusmestarina Jorma Raschka on toiminut vuodesta 1979 lähtien. Jorma Raschka on toiminut aktiivisesti Voikkaan työväenyhdistyksen piirissä ja kunnallispolitiikan parissa.

Hän on toiminut nuoriso-, raittius- ja sosiaalilautakunnissa ja on tällä hetkellä kaupunginvaltuuston jäsen. Kuusankosken seurakunnan luottamustehtäviä Raschka on hoitanut vuodesta 1957; hän on kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja ja aikuisuuden johtokunnan puheenjohtaja. Jorma Raschka on Kuusankosken Tekniset ry:ssä Voikkaan paperitehtaan yhteismies ja on toiminut myös ammattiyhdistyksen sihteerinä. Raschka harrastaa mielellään kuntoilua ja valokuvausta.

Jorma Raschka

Vuoromestari **Jorma Tuomi** Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 2.9.

Heinola

Konetyöntekijä **Hannu Gustafsson** radiaattoriosastolta täyttää 50 vuotta 30.8. Hän on syntynyt Heinolassa. Kymiyhtiön palveluksessa Gustafsson on ollut vuodesta 1954 lähtien.

kirvesmies **Viljami Mononen** (30), koneistaja **Kalevi Nora** (40), GT 13/14 aseman hoitaja **Vilmo Palmu** (32), koneviilaaja **Kalevi Savinen** (40), putkiseppä **Niilo Topo** (34), koneviilaaja **Veikko Tuukkanen** (37) ja seppä **Pentti Yrjönen** (39).

Soinlahti

Kenttämies **Kalle Ruuskanen** (20 palvelusvuotta).

Halla

Kuorien käsittelijä **Jorma Mannari** (10 palvelusvuotta) ja työnjohtaja **Timo Ylönen** (43).

Kemia

Siistijä **Aino Nikula** (22 palvelusvuotta) ja prosessinvalvoja **Sulo Valjakka** (38).

Metalli

Sähköhitsaaja **Lilja Hämmäläinen** (11 palvelusvuotta).

Järjestöt

Paperiliiton Kuusankosken os. 19

Illanvietto Uranpirtillä 13.8., vieraita Jyväskylästä. Tervetuloa saunomaan ja humpppaamaan.

Osastojen 19 ja 36 koneenhoitajien saunailta Uranpirtillä 17.8.

Osaston puhelinuutiset voi kuunnella numerosta 46967 klo 16.30—8.00. Uutisia ja tiedotuksia voit jättää **Lasse Palmumalle** tai Yksysiin. Soitellaan.

Hirvimiehillä kesäkokous

Kuusankosken Riistamiehet ry:n kesäkokous pidetään Toimelassa 16.8.83 klo 18.00. Kokouksessa käsitellään sääntöjen kesäkokoukselle määräämien asioiden lisäksi hirvijahtiin ja metsästyksen vartiointiin liittyvät asiat.

Johtokunta

Esko Rekolalle ministerin arvo

Esko Rekola

Kymi Kymmene Oy:n hallituksen jäsen, lakitieteen lisensiaatti **Esko Rekola** on saanut 8.7.1983 tasavallan presidentiltä ministerin arvonimen. Ministeri on Suomen arvoniemiasteikolla heti valtioneuvoksen ja vuorineuvoksen jälkeen.

Rekola on ollut kuudessa hallituksessa valtiovarainministerinä tai ulkomaankauppaministerinä. Lisäksi hän on toiminut rautatiehallituksen pääjohtajana sekä liikenneministeriön ja valtioneuvoston kanslian kansliapäällikkönä. Kymiyhtiön hallituksen jäsen hän on ollut v:sta 1969 lähtien.

Miksi ei puukenkiä?

Miksi minua kiellettiin käyttämästä puukenkiä työpaikalla, vaikka ne näin keuhkojen ystävä

Puukenkien käyttö työpaikoilla on sallittua vain laboratoriossa, valimoissa ja sellaisilla työpaikoilla, jotka ovat tasaisella alustalla, esimerkiksi sorvit. Erityisen vaarallista puukenkien käyttö on työpaikoilla, joissa on portaita kiivettävänä.

Puukenkien käyttö töissä aiheuttaa vuosittain runsaasti nilkan nyrjähdysiä, jotka voitaisiin välttää, jos työntekijät käyttäisivät tur-

Naisten kerhotoiminta

Neuvottelukokous Kuusaan ja Voikkaan naistenkerhojen toimihenkilöille Toimelassa maanantaina 29.8. klo 14.

Ykkösten retki Lappalalle on tiistaina 9.8., lähtö Tähteen pysäkillä klo 8.

Akanat tekevät retken Lappalalle sunnuntaina 28.8. Ilmoittautumiset kerhon puheenjohtajalle.

Kerhon marjaretki tehdään Järvi Taipaleelle maanantaina 12.9. Lähtö Tähteen pysäkillä klo 8. Ilmoittautumiset molemmille retkille joko Auralle tai Ellille.

Henkilöuutiset

Toimistopäällikkö **Gunnar Takolander** voimaosastolta on 31.7. eronnut yhtiön palveluksesta.

Kuusaalaisille

Kuntojuhla syyskuussa

Kuntojuhla järjestetään Voikkaan Seuratalossa tiistaina 6.9. Henkilökohtaiset kutsut on lähetetty.

Kesäkiat järjestää Heinolan tehdas Mäntymotellilla ja Heinolassa syyskuun 3.—4. päivinä. Vakiolajien lisäksi ohjelmassa pienoispistoolikilpailut ja suunnistus.

Uusi kuntokausi alkaa 1.9. Kuntokortteja saatavana urheiluyhdysmiehiltä ja sosiaaliosastoilta. Päättyneen kuntokauden palkinnot noudettava 31.8. mennessä.

Askartelu alkaa taas

Marskinkadun ja Yrjön ojan askartelupajojen toimintakausi alkaa ma 19.9. Ilmoittautumiset sosiaaliosastolle puh. 2293 ja 124.

Vihkiäispäivänä Manneriin

5.9. eli PK 8:n vihkiäispäivänä on toimihenkilöiden lounas Mannerissa.

Lautatarha lopetetaan

Sahatavaran myynti Kymiyhtiön Kuusankosken tehtaiden henkilökunnalle Saksanahon lautatarhalta päättyy elokuun lopussa. Syynä lautatarhan toiminnan lopettamiseen on se, että paperitehtaiden tarvitsemat puiset pakkaustarpeet on kesästä 1982 lähtien toimitettu Hallan sahalta. Tämän vuoksi Saksanaholla käsiteltävän sahataavaran määrä on pienentynyt murto-osaan siitä, mitä se oli pakkaustarvikkeiden valmistuksen aikaan.

Yhtiöläisille henkilökuntahintaan myytävän sahataavaran jakelusta huolehtii Talouspuu Ky Kuusankoskella. Sahataavaran ostoon liittyvät toimenpiteet hoidetaan entiseen tapaan sosiaaliosastolla.

Lautatarhan toiminnan lopettaminen on käsitelty YT-elimissä.

Kymin paperitehtaan F-osaston lentopallojoukkue voitti Kaukon Maljan 15-vuotisjuhlaturneen. Lentopalloilijat vasemmalta: Tyy-

Uutiskymi

Päätoimittaja Reijo Virta puh. 2168 (suora 951-402 168)

Kesätoimittaja Hannu Vainio 2169

foimituksen sihteeri Liisa Sommarberg puh. 2173 (suora 951-402 173)

Valokuvaaja Tuomo Pitkänen puh. 951-45 068

Paperi: Kymin paperitehtaan KymArt Matta 100 g/m² ISSN 0358-416X

Toimitus Kymi Kymmene Oy Tiedotusosasto Niementie 13 45700 Kuusankoski Puh.vaihde 951-402 111

Kirjapaino Kymi Kymmene Paperi Kouvola Kirjapaino Katajajarjuntie 45720 Kuusankoski 2 Puh.vaihde 951-231 231

Lehden seuraava numero ilmestyy 7.9. Aineiston on oltava tiedotusosastolla viimeistään 24.8.

Kuolleita

Pakkaaja **Asko Kansikas** Voikkaan jälkikäsitteystä kuoli 18.6.1983. Hän oli syntynyt 21.1.1957 Kouvolassa. Kymiyhtiön palvelukseen Asko Kansikas tuli vuonna 1979 Voikkaan paperitehtaan paperisaliin.

II varamies **Vilho Lunkka** Voikkaan puuhiomolta kuoli 22.6.1983. Hän oli syntynyt 28.7.1932 Mäntyharjussa. Kymiyhtiön palvelukseen Vilho Lunkka tuli vuonna 1972.

Rullamies **Pentti Vilkki** Voikkaan paperitehtaalta kuo-

li yllättäen 29.6.1983. Hän oli syntynyt 20.3.1943 Kuusankoskella. Kymiyhtiön palvelukseen Pentti Vilkki tuli vuonna 1959. Rullamiehenä PK 11:llä hän toimi vuodesta 1970 lähtien.

Karkkila

Kymin Metallin Karkkilan tehtaan entinen tehtaaneläjä **Thor Håkan Sjöblom** kuoli Karkkilassa 24.7.1983. Hän oli syntynyt Pyhäjärvelä 14.11.1913. Lääketieteen lisensiaatiksi Sjöblom valmistui vuonna 1944 ja toimi Kymiyhtiön työterveyslääkärinä Karkkilassa vuosina 1947—78. Samalla hän hoiti myös laajaa yksityisvastuuta.

Tor Sjöblom toimi sairausvakuustoihimikunnassa, SYP:n Karkkilan konttorin valvojana, sotainvalidien veljesliiton paikallisosastossa ja oli Karkkilan rotaryklubin perustajajäsen.

Uittolakko myöhästytti puun kulkua 2 viikkoa

Keväinen uittolakko ei päässyt vaikuttamaan Kymiyhtiön Kuusankosken tehtaiden puunsyöttöön, toteaa hankintapäällikkö Pentti Solin metsäosastolta. Yhtiön kannalta ainoa haitta oli vaara talvella jääle ajettujen nippujen uppoamisesta. Toisaalta suotuisat ilmat ovat nopeuttaneet puiden kulkua hinausten alettua.

Voikkaalle uitetaan tänä uittokautena noin 260 000

m³ kuusikuitua ja -tukkia. Kuusanniemeen tulee Kuusankosken ja Kaarteenlahden kautta vesitse noin 150 000 m³ mänty- ja koi-vukuitupuuta.

Kymin Uittoyhdistyksen uittomäärä on piiriesimies Pentti Harjulan mukaan noin 700 000 m³. Uittomäärät ovat niin suuret, että Voikkaan padon nippunosturilla joudutaan osittain kaksivuorotyöskentelyyn.

Etelä-Kymenlaakson tehtaille menevät uittopuut nostetaan Kuusankosken rautakanavajuniin. Liikenne rautakanavalla alkoi 25.7. kahdella junalla, joista toinen päivittäinen juna tulee Kuusanniemeen. Myöhemmin elokuussa junien määrä lisätään kolmeen.

Kaarteenlahdessa aloitetaan Kuusanniemen uittopuun nosto näinä päivinä.

Kymin Uittoyhdistyksen piiriesimies Reijo Hohti tarkastelemassa Voikkaan padon yläpuolella tukkinippujen kuntoa.

Tuontipuussa vallinnut optimitilanne

"Olemme tänä vuonna eläneet varsinkin länsipuun suhteen eräänlaista optimitilannetta. Olemme pystyneet pitämään hintatilanteen kurissa ja hankkimaan kuitupuuta monessa tapauksessa halvemmalla kuin kotimaan puuta", toteaa hankintapäällikkö Pentti Solin Kymiyhtiöstä.

Ruotsi on Solinin mukaan kuitenkin jo ensi vuonna tulossa voimakkaasti länsi-

puun ostomarkkinoille. Se on monessa mielessä meitä paremmassa asemassa, koska mm. etäisyydet lähtösatamiin ovat lyhyemmät. "Koska heidän kotimaan hintansa edelleenkin on meidän hintojamme selvästi alhaisemmat, heillä on myöskin varaa maksaa marginaalieristä meitä korkeampia hintoja."

Kymiyhtiön tuontipuun hankinnan pääsuunta tulee

edelleenkin olemaan Neuvostoliitto, mutta lisämääriä tullaan tarvitsemaan myöskin lännestä.

"Tuontipuun varaan ei tehtaidemme puunhuoltoon kuitenkaan ole syytä rakentaa. Meillä Suomessa on jatkuvasti suurenevat metsävarat ja hakkuumahdollisuudet. Teollisuuden ja puunmyyjien on syytä vakavasti lähestyä toisiaan ja luoda pitkäjänteinen yhteistyö puun saamiseksi markkinoille järkevään hintaan. Pitkällä tähtäyksellä ei ole mielekää, että käytämme tuontipuun hankintaan parhaimmillaan noin miljardi markkaa, millä valtaosallaan voitaisiin ostaa kotimaan puuta", huomauttaa Solin.

Lähikuvassa Raportoija

Yhtiöllä raportioijat ja sihteerit suorittavat suuren määrän tärkeitä yhteydenpito- ja paperitöitä. Raportoija Irmeli Kallio toimi heinäkuussa Kymin paperitehtaan maisemakonttorissa toimistosihteerinä mutta normaalisti hän työskentelee raportioijana päällystyslaitoksella.

Päällystyslaitoksella Irmelin työhön kuuluu laitoksen päällystyskone ykkösen ja kakkosen tuotannon kirjaaminen ja normaaleja toimistotehtäviä. Lisäksi Irmeli hoitaa PK 1:n, 2:n ja 4:n pakkaustietojen syöttämisen tietokoneelle.

Kirjattessa koneiden tuotantoa Irmeli Kallio tarkistaa, että konekirjojen ja paperin tekemääräintien tiedot vastaavat toisiaan ja siirtää

tarkistetut tiedot sen jälkeen päällystyslaitoksen konttorin konekirjoihin. Tuotantotiedot tulevat Irmelin käsittelyyn koneelta aamuisin.

Muihin toimistotöihin kuuluvat konekirjoittaminen ja puhtaaksikirjoitus, puhelimen alakeskuksen hoito yhdessä Kirsi Sirénin kanssa ym.

"Puhelimiin vastaaminen edellyttää, että pystyy asian esittämään myös muulla kuin suomen kielellä. Insinöörien puhelimiin tulee silloin tällöin puheluja Englannista ja myös ruotsia tarvitaan", sanoo 29-vuotias Irmeli, koulutukseltaan ylioppilas.

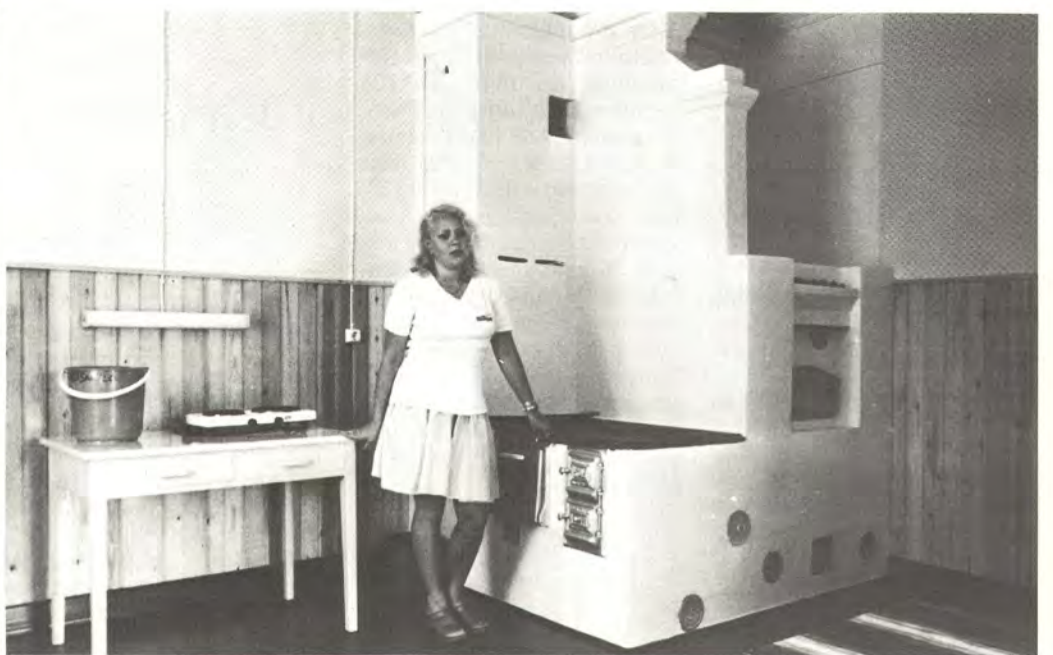
Tietokonepäätte on laskuja kirjoituskoneen lisäksi Irmelin tärkein työväline. Tehdasjärjestelmäpäätte, jo-

ta hän käyttää, on yhteydessä keskustietokoneeseen. Yhteys keskustietokoneeseen on tärkeä, jotta tarvittavat tiedot ovat nopeasti saatavissa.

Toimistotyö rasittaa niskaa ja selkää

Niskan ja selän rasittumisen vuoksi Irmeli pitäisi ohjattua työpaikkaliikuntaa tarpeellisena. Muuten Irmeli ei pidä työtään erityisen stressaavana, mutta koska tietojen raportointi keskittyy aina kuun vaihteeseen, riittää silloin töitä yllin kyllin.

Lomituksen vuoksi Irmeli joutuu vaihtamaan Kymillä työpaikkaansa aina silloin tällöin. Asiasta sovittiin,

Koskuksen talossa keskikesällä asunut Terhi Haapala viimeksi valmistuvan asunnon tuvassa. Sisätilat ovat jo siistit ja valoisat, tiskipöytä kuitenkin vielä puuttuu.

Verlaan kannattaa tulla elokuussakin

Vilkkain aika Verlan lomakylässä alkaa taas olla takanapäin. "Elokuussa näytävät viikot jälleen tyhjemmiltä, viikonloppuina on sen sijaan lähes täyttä", toteaa Verlan lomakylän emäntä Kaija Laine.

Lomakylän käytön vähenemiseen vaikuttaa eniten koulujen alkaminen, lomaaikaa ihmisillä on vielä jäljellä.

Turisteja Verlan tehdasmuseota katsomaan tulee elokuussakin runsaasti. Heinäkuussa tehdaskierroksen teki 2 777 vierailijaa.

Kesän aikana on Verlassa saatu tehdyksi lähes loppuun yhden vanhan talon kunnostustyöt: Verlan saunan yläpuolella sijaitsevan Koskuksen talon sisätiloja on parannettu maalin, tapettien ja paneelien avulla.

Koskuksen punaisessa talossa on kolme kahden huoneen asuntoa, joista kaksi tulee olemaan vieras- ja henkilökuntakäytössä ja yksi normaalissa lomalaiskäytössä.

Taloa on korjailtu hiljalleen mm. tämän ja viime

Terhi Haapala ja Ari, Sanna ja Suvi Verlan uimarannalla.

vuoden aikana, vieläkin odottavat paikalleen siirtoa tiskipöydät.

Väriytyksen ja tapettimallien osalta sisätilojen sisustus suunnitelmien on tehnyt sisustusarkkitehti Jatta von Konow. Maalauksen urakoi ulkopuolinen yrittäjä, sähkötyöt teki Voikkaan sähköosasto ja taidokkaat sisäkorjaustyöt Verlan kirvesmies Arvi Moisio.

Verlan lomalaisten lapsia seitsemän viikon aikana hoidellut Terhi Haapala

Kouvolasta on ollut tyytyväinen Koskuksen taloon.

Parhaimmillaan hänellä on ollut hoidossa viitisentoista tenavaa, iältään 2-3 vuodesta toiselle kymmenele. Elokuun alkupäivinä katsottavia oli pari kolme.

Terhi Haapala on lasten kanssa neljänä päivänä viikossa: tiistaina, keskiviikkona, torstaina ja lauantaina, kunakin neljä tuntia. Ohjelmassa on mm. satutunteja, ulkoleikkejä ja viikoittain lasten Verla-kisa.

Tietokonepäätte on raportioijan työväline

kun valtaosa Kymin paperin toimistotyöntekijöistä siirtyi uusiin tiloihin PK 7:n yläkertaan ja "vanhalle puolelle" jäi vain kolme toimistotyöntekijää. Toisaalta eri paikoissa työskentely tuo vaihtelua töihin. Nykyisessä työssään Irmeli on ollut vuodesta 1981 eikä ainakaan vielä ole ehtinyt kyllästyä nykyiseen työhönsä.

Kymiyhtiössä Irmeli on ollut vuodesta 1974. Työtään Irmeli pitää miellyttävänä ja vaihtelevana. "Liukuva työaika olisi tietenkin mukava ja kesäaikana voisi työstä päästä kotiin jonkin verran aikaisemmin", sanoi Irmeli heinäkuussa työtä haittaavien helteiden aikana.

Kuun vaihteet ovat Irmelin työssä kiireisintä aikaa.